

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

-

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

-

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

Yleisen alueen suunnittelut vaatimukset ja huomioon otettavat asiat (10§) on hallituksen esityksessä listattu kattavasti. On hyvä, että suunnittelun vaatimuksissa korostetaan toimivuuden, turvallisuuden, terveellisuuden lisäksi viihtyisyyttä ja esteettömyyttä sekä käytettävyyttä. Viihtyisyydellä ja mm. kaupunkivihreällä ja meluttomuudella on suuri merkitys sille, miten houkuttelevana liikennemuotona etenkin kävely, pyöräily ja muu aktiivinen liikkuminen koetaan. Joukkoliikenteen pysäkkiympäristöjen viihtyisyydellä on merkitystä myös joukkoliikenteen houkuttelevuuteen.

Turvallisuus on muutakin kuin liikenneturvallisuutta. Yleisiä alueita tulisi suunnitella niin, että ne koetaan myös sosiaalisesti turvallisiksi ja turvallisuuden määritelmää tulisi tältä osin laajentaa vähintään lain 10 § perusteluteksteissä. Kokemus turvattomasta ympäristöstä ja väkivallan uhasta heikentää etenkin kävelyn houkuttelevuutta.

Liikkumisen kestävyuden ohella on tarpeen korostaa, että suunnittelu-ratkaisujen tulisi kannustaa aktiiviseen ja terveyttä edistävään liikkumiseen. Tämä tavoite olisi hyvä kirjata yleisen alueen suunnittelussa huomioon otettavaksi seikaksi lain 10 §:ään ja avata lain perusteluihin aktiivisen liikkumisen, etenkin kävelyn ja pyöräilyn, merkitystä terveyden edistämisessä.

Perustelutekstissä mainitaan, että kestäväään liikkumiseen kuuluu myös vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfra ja esimerkkinä on mainittu sähköautojen latauspisteet. Vastaavasti olisi hyvä tuoda esiin tarve ottaa huomioon linja-autoliikenteen julkinen latausinfra etenkin asemien ja terminaalien alueilla sekä sähköpyörrien latausmahdollisuudet.

Hallituksen esityksen 10 §:ää koskevissa perusteluissa todetaan, että suunnittelussa tulisi edistää esteettömyyttä ja käytettävyyttä esimerkiksi mitoituksen, tasoerojen, opasteiden ja varusteiden osalta. Pykälän perusteluissa on syytä täsmentää esteettömyysdirektiivin liitteen III mukaisesti, että esteettömyyttä ja käytettävyyttä tulee edistää etenkin suunniteltaessa yleisten alueiden tiloja ja järjestelyjä, rakennusten sisäänkäyntejä ja niille johtavia reittejä, kulkuväyliä, uloskäyntejä, hätäpoistumisteitä sekä pelastussuunnitelmakonsepteja.

Esityksen 10 §:n perusteluissa todetaan, että velvoite edistää esteettömyyttä ja käytettävyyttä koskisi myös jo rakennetun alueen peruskorjauksen suunnittelua. Velvoite rajautuisi kuitenkin vain muutosalueeseen ja tilanteisiin, joissa esteettömyyden ja käytettävyyden edistäminen on alueen käyttötarkoitus ja ominaisuudet huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Liikenne- ja viestintävirasto esittää, että ratkaisua, jossa esteettömyyttä ei uusien alueiden suunnittelussa tai olemassa olevia alueita parannettaessa edistetä, tulisi perustella riittävästi. Perusteluvollisuuden voisi lisätä esimerkiksi 13 §:n yhteyteen.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

-

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

-

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

Kunnan yleisten alueiden kunnossapitoa koskevaan pykälään (30 §) si-sältyisi esityksen mukaan selvitys ja toimenpidevelvollisuus tilanteissa, joissa yleisellä alueella havaitaan puutteita esteettömyydessä tai käytet-tävyydessä. Tavoite on kannatettava, vaikkakin kuntien mahdollisuudet tarpeellisiin toimenpiteisiin olemassa olevilla yleisillä alueilla ovat rajalli-set. Jos kunnilla olisi myös toimenpidevelvollisuus korjata havaittuja puutteita, tulisi lain vaikutuksia arvioida tästä näkökulmasta, vaikkakin esityksen perusteluissa korostetaan, että esteettömyyden edistäminen rajoittuu tapauksiin, joissa se on alueen käyttötarkoitus ja ominaisuudet huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. On hyvä, että tarkempia sään-nöksiä esteettömyyden ja käytettävyyden selvittämisestä ja puutteiden korjaamisesta voidaan antaa asetuksella.

Talvikunnossapidosta mainitaan 30§: ssä, että toimenpiteiden on edis-tettävä joukkoliikenteen, jalankulun ja pyöräilyn toimintaedellytyksiä ja sujuvia matkaketjuja. Nämä maininnat ovat tarpeen. Myös joukkoliiken-teen käytettävyyteen vaikuttaa merkittävästi pysäkeille ja asemille vie-vien jalankulkureittien kunnossapito.

Matkaketjuihin liittyen tulisi turvata reittien yhtenäinen talvihoidon laa-tutaso myös kadulta maantieverkolle tai naapurikuntaan siirryttäessä. Laadittaessa kunnossapitoluokkien suunnitelmia (37§) naapurikuntien ja hallinnollisten rajojen tuntumassa kunnalla tulisi-kin olla velvollisuus ot-taa huomioon katujen ja kulkureittien talvihoidon yhtenäinen palveluta-so myös yli hallinnollisten rajojen. On hyvä, että laissa edellytettäisiin, että kunnossapidon suunnitelmat tulee antaa tiedoksi naapurikunnalle ja Väylävirastolle (40§). Lisäksi se tulisi antaa tiedoksi alueelliselle elinvoi-makeskukselle. Näillä tulisi olla mahdollisuus myös kommentoida suunni-telmaa ennen sen hyväksymistä.

Ehdotuksen 36 pykälään kirjattu kunnan velvollisuus laatia kunnossapi-tosuunnitelma on kannatettava, kuten myös kunnossapitoluokkien ja niiden laatuvaatimusten määrittely. Perusteluteksteissä esitetään, että kiireellisimpään luokkaan voisivat kuulua esim. pääkadut. Kunnossapito-luokkia on hyvä tarkastella myös katujen käyttötarkoituksen mukaan. Merkittävimmät joukkoliikennereitit ja kulkuyhteydet asemille on hyvä tuoda esimerkkeinä yhteyksistä, joita kunnossapidossa on syytä priori-soida.

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

Liikenne- ja viestintävirasto tulkitsee, että ehdotetun yhdyskuntaraken-tamislain 3 §:n 7 kohdan mukaisesti teknisen verkon määritelmä kattaisi jatkossa myös sähköisen viestinnän palvelulain (917/2014, "SVPL") 229 §:ssä tarkoitetut telekaapelit. Viraston huomiot määritelmään liittyen on esitetty myöhemmin lausunnossa.

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että yhdyskuntarakentamislain hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti teknisten verkkojen osalta tulisi siirtää sijoittamislupaan. Sääntelyn yhdenmukaistaminen on myös perusteltua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1309, toimenpiteistä gigabititason sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi, asetuksen (EU) 2015/2120 muuttamisesta ja direktiivin 2014/61/EU kumoamisesta (gigabitti-infrastruktuurisäädös) 7 artiklan 1 kohdan näkökulmasta, jonka mukaisesti: “1. Toimivaltaiset viranomaiset eivät saa perusteettomasti rajoittaa tai estää VHCN-verkkojen elementtien tai niiden liitännäistoimintojen käyttöönottoa. Jäsenvaltioiden on pyrittävä parhaansa mukaan edistämään sitä, että VHCN-verkkojen elementtien tai niiden liitännäistoimintojen käyttöönottoon vaadittavien lupien ja asennusoikeuksien myöntämiseen sovellettavia edellytyksiä ja menettelyjä koskevat säännöt ovat yhdenmukaisia koko jäsenvaltion alueella.”.

Valittavalla sääntelyratkaisulla on merkittävä vaikutus myös viestintäverkkojen rakentajille. Ehdotetun sääntelyratkaisun (sijoittamislupa) myötä viestintäverkkojen rakentajat olisivat oikeutettuja hakemaan myös kuntien yleisillä alueilla viestintäverkkojen sijoittamiseksi tarvittavat sijoittamisluvat Liikenne- ja viestintäviraston valmisteleman keskitetyn viestintäverkkojen rakentamislupahakupalvelun kautta.

Jos sääntelyratkaisuna olisi yksityisoikeudelliseksi sopimukseksi tulkittava sijoittamissopimus olisi ratkaisulla todennäköisesti epätoivottavia vaikutuksia gigabitti-infrastruktuurisäädöksessä asetettuun tavoitteeseen viestintäverkkojen rakentamisen nopeuttamisesta, koska kuntien yleisille alueille sijoitetaan runsaasti viestintäverkkoja.

Liikenne- ja viestintävirasto huomauttaa, että ehdotettu sääntely sisältää mahdollisen ristiriidan voimassa olevan sääntelyn kanssa, koska SVPL 28 luvussa telekaapeleiden sijoittaminen toisen omistamalle kiinteistölle olisi yhä lähtökohtaisesti sijoitussopimukseen perustuvaa. Liikenne- ja viestintävirasto ehdottaakin, että yhdyskuntarakentamislain säätämisen yhteydessä myös SVPL:n 28 luku muutettaisiin kuntien yleisten alueiden osalta vastaamaan nyt ehdotettua lupamenettelyä.

Teknisen verkon määritelmän yksityiskohtaisten perusteluiden sisältämä maininta siitä, että määritelmä kattaisi sekä runkoverkot että jakeluverkot ei kuvaa enää viestintäverkkojen osalta verkkojen toteuttamisen nykytilaa, jossa rajanveto runkoverkon ja jakeluverkon välillä on häilyvä tai keinotekoinen. Ehdotetun 42 §:n yksityiskohtaisten perusteluiden osalta Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että kohdassa esitetyt maininnat, joissa kehoitetaan välttämään runkoverkon sijoittamista viheralueille ja katuviheralueille eivät ole gigabitti-infrastruktuurisäädöksen hengen mukaisia, koska ne voivat nostaa viestintäverkkojen rakentamiskustannuksia, vaikka kyseessä onkin suosituksenomainen ja sinänsä ei-velvoittava lausahdus.

42 §:n 1 momenttiin verrattuna 2 momentin yksityiskohtaiset perustelut ovat gigabitti-infrastruktuurisäädöksen tavoitteisiin nähden paremmin linjassa siltä osin kuin ne huomioivat viestintäverkkojen yhteisrakentamisen ja yhteiskäytön edellytykset korostaen muun muassa

toimijoiden välistä yhteistyötä. Liikenne- ja viestintävirasto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että pykälän tavoitteeksi esitetty gigabittiasetuksen mukainen vaatimus viestintäverkkojen yhteisrakentamisen koordinoimista uhkaa jäädä nykyisillä kirjauksilla korkeintaan välilliseksi vaikutukseksi. Suomen kansallisesta lainsäädännöstä nimittäin puuttuu tällä hetkellä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/1972, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, eurooppalaisesta sähköisen viestintän säännöstöstä ("teledirektiivi") 44 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kunnan rakennuslupaviranomaisten oikeus määrätä viestintäverkkojen yhteisrakentamisesta ja -käytöstä liittyen ympäristön, kansanterveyden tai yleisen turvallisuuden suojelemiseksi tai kaupunki- ja aluesuunnittelun tavoitteiden toteuttamiseksi.

Tällä hetkellä teledirektiivin 44 artiklassa tarkoitettu sääntely sisältyy SVPL 55 e §:ään, jossa toimivalta yhteiskäytön tai yhteisrakentamiseen velvoittamiseen on annettu ainoastaan Liikenne- ja viestintävirastolle, joka ei ole kyseistä pykälää soveltanut kertaakaan.

Ehdotetun 43 §:n 6 momentin osalta Liikenne- ja viestintävirasto huomauttaa, että gigabitti-infrastruktuurisäädöksen 9 artikla sisältää viestintäverkkojen lupamenettelyiden osalta sääntelyä muun muassa lupa-tyypeistä, jotka jäävät lupamenettelyn ulkopuolelle ja sääntelyn tulisi huomioida parhaillaan eduskunnassa valmisteilla oleva gigabitti-infrastruktuurisäädöksen nojalla annettava kansallinen sääntely tältäkin osin.

Ehdotetun 45 §:n Teknisiä verkkoja koskevat tiedot osalta Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että sääntely tulisi yhteensovittaa mahdollisimman hyvin liikenne- ja viestintäministeriössä parhaillaan valmisteilla olevan maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitietoja koskevan lain kanssa. Yhtenä ratkaisuna sääntelyn yhteensovittamiseksi voitaisiin lain-säädäntöön sisällyttää kunnille oikeus tehdä veloitus tarvitsemansa teknisten verkkojen sijainteihin liittyvät kyselyt Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämän sijaintitietopalvelun kautta.

Ehdotetun 45 §:n 2 ja 3 momentin yksityiskohtaisten perusteluiden osalta Liikenne- ja viestintävirasto huomauttaa, että verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetun lain (276/2016) nojalla on annettu Liikenne- ja viestintäviraston määräys verkkotietojen toimittamisesta sijaintitietopalveluun (M71), joka määrittää osaltaan viestintä-, energia-, ja muiden verkkojen dokumentointia. Turhaa rinnakkaisääntelyä tulisi välttää tältä osin jo sen verkkojen omistajille aiheuttaman hallinnollisen taakan vuoksi. Ehdotetun pykälän 2 momentin yksityiskohtaiset perustelut eivät myöskään täysin heijasta verkkoinfrastruktuurin sijaintitietoja koskevan lain toivottavasti sisältämää sääntelyä siitä, että tietoja kysytään tarvekohtaisesti ja niitä säilytetään vain laissa säädetty enimmäisaika, minkä jälkeen verkkotiedot tuhotaan. Toisin sanoen kunnat eivät jatkossa saisi säilyä verkkotietoja jatkossa mahdollista tulevaa tarvetta varten, vaan ne tulisi pyytää uudestaan.

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten

verkkojen sijoittamisesta pysyvä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Tulisi siirtyä sijoittamislupaan

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

8 Luku 49 § Ilmoitus kunnan yleisellä alueella tehtävästä työstä ja 50 § Yleisellä alueella tehtävän työn lupa osalta Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että olisi perusteltua tarkastella yksityiskohtaisissa perusteluissa ehdotettua sääntelyä suhteessa gigabitti-infrastruktuurisäädöksen 9 ar-tiklaan sekä gigabitti-infrastruktuurisäädöksen nojalla annettavaan kan-salliseen sääntelyyn, jotta lainsoveltajille kävisi selkeästi ilmi sääntelyn suhde toisiinsa.

51 § Kunnan oikeus kieltää yleisellä alueella tapahtuva työ osalta Liikenne- ja viestintävirasto kiinnittää huomiota ehdotetun sääntelyn suhdetta gigabitti-infrastruktuurisäädöksessä asetettuihin tavoitteisiin, joissa viestintäverkkojen rakentamiseen tarvittavien lupien myöntämisen tulisi tapahtua neljän kuukauden kuluessa täydellisen lupahakemuksen jättämisestä. Kunnalle annettu mahdollisuus viivästyttää hankkeiden aloittamis-ta useilla vuosilla uhkaa vesittää gigabitti-infrastruktuurisäädöksen ta-voitteen viestintäverkkojen rakentamisen esteiden purkamisesta ja hankkeiden vauhdittamisesta.

52 § Rikkoontuneen teknisen verkon korjaaminen osalta Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että sääntely tulisi yhteensovittaa gigabitti-infrastruktuurisäädöksen myötä annettavan kansallisen sääntelyn kanssa siten, että viestintäverkkojen osalta ilmoitusveloitteesta ei säädettäisi ristiriitaisesti. Liikenne- ja viestintäviraston tietojen mukaan ilmoitus viestintäverkkojen töistä, jotka eivät tarvitse lupaa, tehtäisiin gigabitti-infrastruktuurisäädöksen myötä annettavan kansallisen lainsäädännön nojalla Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämän keskitetyn lupahaku-palvelun kautta, mistä Liikenne- ja viestintävirasto välittäisi ilmoituksen eteenpäin kunnille.

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

-

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

-

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

-

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

-

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

-

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

-

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

En osaa sanoa

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

En osaa sanoa

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

-

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

-

Traficom - Lausunto on hyväksytty ja allekirjoitettu viraston
asianhallintajärjestelmässä.